

L'altra cara d'una «aventura»

El París-Dakar, la cursa motoritzada més dura del món, s'ha convertit en un espectacular ball de milions al mig de la misèria i la fam. Darrere l'èpica del concurs s'amagen dramàtiques situacions humanes i materials. Per al continent africà, la cursa és molt diferent a l'aventura que pretenen vendre els seus organitzadors.

R. Aymerich

Una manifestació provocadora de prepotència i malversament..., una escandalosa operació de propaganda..., un espectacle groller amb rerefons tropical», són algunes de les coses que es poden llegir al manifest difós pel col·lectiu «París-Dakar: No hi estem Pas d'Akord». Presentats a l'opinió pública com un grup d'il·luminats obseditos per l'ecologia sahariana, silenciats per la retòrica de l'aventura —«la darrera aventura possible», concreten els organitzadors del ral·li—, els opositors al París-Dakar se'n fan creus, que hagi estat una institució com l'ajuntament l'encarregada d'organitzar l'etapa barcelonina d'aquesta prova.

La important presència catalana en la travessia i el consens popular justifiquen que Barcelona sigui ja una etapa més del ral·li. Però el que més indigna els representants del col·lectiu —al qual donen suport des d'Alternativa Verda fins a Caritas Diocesana o Pax Christi, passant per una vintena d'organitzacions solidàries amb el Tercer Món— és que l'espectacle de diners i ferralla es faci davant dels nassos d'alguns dels pobladors més misers i subalimentats del planeta. «No hi estem Pas d'Akord» és la versió catalana d'un moviment d'oposició d'abast europeu coordinat per l'organització Terre des Homes i que té un important ressò a països com França i Bèlgica.

...I Déu baixà de l'helicòpter

Els onze anys d'història del «París-Dakar» permeten, si més no, conèixer el decorat que s'amaga darrere els Indiana Jones de la prova. Bona part de l'espectacularitat del que es considera «la més dura cursa motoritzada del món» és responsabilitat del ja difunt Thierry Sabine, un consumat professional del màrqueting i les relacions públiques. Un bon dia de 1975, participant en un ral·li pel desert del Teneré, Sabine va fer pana i passà deu dies per-

autèntica carnisseria, però potser fou just per això que el ral·li es popularitzà. Aquell any es comptabilitzaren 34 ferits, 9 dels quals greus. Un nen mal·lià i una periodista suïssa van ser atropellats i morts per l'embogida caravana.

Però el que donà *pedigree* a la prova va ser l'espectacular mort del corredor holandès Bert Osterhuis. El vuit de gener, en un sol dia, Osterhuis havia caigut deu vegades de la moto. En una de les caigudes, un *side-car* que el seguia de prop li passà per damunt del braç. Els metges que el van atendre decidiren que, bé que amb una sola mà, Osterhuis podia continuar.

L'edició del 1982 ja va ser una

L'endemà, 9 de gener, Osterhuis tor-

Ral·li París-Dakar, ball de milions al mig de la misèria.

RICARD CUGAT

na a caure, però aquesta vegada ja no s'aixecaria. El setmanari *Lui* publicà un article que havia de consagrar —mai millor dit, perquè es feia dir «Déu»— Sabine i que explica la mort d'Osterhuis: «Déu-Pare baixa del seu helicòpter blanc. S'imposa una transfusió sanguínia. Sabine, pel seu grup sanguini, és l'únic donant possible. S'arromanga la camisa. Les xeringues guspirejen al sol. Mentrestant, cotxes, motos i camions continuen passant a més de cent quilòmetres hora. Durant tres hores es farà tot el possible. S'obrirà la caixa toràctica d'Osterhuis per practicar-hi un massatge cardíac a mans nues. Debades. «Tres dies després d'haver viscut aquests moments dramàtics —explica Sabine— la dona del motorista m'envià un missatge emocionant: Gràcies per haver-ho intentat tot. Ha mort feliçment».

L'èpica de la narració, digna d'un còmic de Flash Gordon, caracteritza una cursa on tot s'hi val: des de robar la benzina al contrari, passar-li pel damunt si no hi ha més remei, o abandonar el copilot al mig del desert —tal

com va fer, per salvar la pell, René Metge, actual director de la prova i ell també antic corredor. Aquell mateix any 1982, també, Mark Thatcher, fill de Margaret, es va perdre al desert. El govern francès decidí, en un consell de ministres convocat amb urgència, enviar tres avions militars per tal de trobar el xicot. Però va ser l'exèrcit algerià, que havia mobilitzat tots els seus efectius, el que trobà Thatcher. L'operació costà 40 milions de pessetes que la Thierry Sabine Organisation es negà a pagar...

Quan Sabine s'estavellà amb el seu helicòpter, el 1986, la cursa tenia ja un palmarès de 10 morts. Ara —i a falta de més informació— sumen ja 29. Alguns són corredors, d'altres simples espectadors, com en el cas d'un poble de Burkina Fasso, on un cotxe s'estavellà el 1984 contra la gent i esclafà una mare i la seua filla. Accidents, mil, com el que explicava el mateix any un corredor al seu pas per un petit campament del Sahel: «Em vaig trobar amb un pastor i la seva vaca al mig de la pista. El pastor estirava la vaca però aquesta no es movia, l'home seguia arrapat a la vaca, ¡refotre! Al final s'apartà i de la topada la vaca saltà per damunt del cotxe, anàvem a 160 km/hora. No ens vam aturar, ja havíem perdut 25 minuts a la duana...». Potser cal ser corredor de la París-Dakar per ignorar que una vaca, en aquelles latituds, garanteix la supervivència d'una família sencera.

L'accident de Burkina Fasso decidí al govern del país a prohibir el pas de la prova. No era el primer. Costa d'Ivori ho havia fet un any abans. Després que el diari governamental qualificés la cursa de «darrer refugi dels nostàlgics de l'epopeia de Lawrence d'Aràbia o de l'Afrika Korps», Mauritània ho faria poc després. I Algèria, un dels països que més crític s'havia mostrat amb la prova ho ha fet aquest any. Les queixes dels governs del Sahel s'han repetit sovint i no parlen tant de les víctimes humanes com del desgavell material que representa la prova: pistes destrossades, ponts enfonsats... Tota la gasolina disponible a la zona, un bé allí molt escàs, ha de ser requisada setmanes abans del pas de la cursa per tal de subministrar l'organització. A vegades, el ral·li tira per terra el treball de les organitzacions internacionals contra la fam.

Una organització milionària

El 1985 va ser un any negre per a Sabine. L'oposició a la cursa arribà a les editorials de la gran premsa i un grup

Carles Mas té, aquest any, moltes possibilitats de guanyar la cursa.

de diputats del Parlament Europeu elevaren una proposta per tal de prohibir la cursa. Sabine es posà nerviós —«els gossos borden, la caravana continua» arribà a dir en un debat televisiu— i intentà sortir al pas amb una operació propagandística, «Pompes pour le Sahel», que no va convèncer ningú. De mànegues d'aigua instal·lades per la TSO, avui, al Sahel només en resta una... al costat de la qual es fotografià, en adient pose altruista, l'esposa del mateix Sabine. I és que la TSO —Thierry Sabine Organisation—, creada per controlar els guanys de la prova, és una organització milionària que convoca les grans marques de publicitat mundial —cotxes, tabac, alcohol— i de la qual es fa difícil saber el pressupost. Per fer-se'n una idea, el pressupost de la TSO el 1988 era de 800 milions, la publicitat abastia 1.500 marques, i el pressupost per a un corredor mitjà ultrapassa els 100 milions de pessetes. Altres petits detalls del negoci muntat per Sabine i heretat pels seus parents és que tota la imatge fotogràfica del ral·li és propietat de Sierra Productions —filial de la TSO—, que enviar-hi un periodista costava —el 1984—, 700.000 pessetes, i que si vostè no ha participat mai en una cursa d'aquestes característiques, pot acreditar-se com experimentat corredor —¡al preu de 140.000 pessetes i només en cinc dies!— a l'Escola París-Dakar, propietat de la TSO.

En resum, un espectacular ball de milions al mig de la misèria i de la fam. Josep Puig, membre d'Alternativa Verda —organització que ha tingut la paciència de recol·lectar dades sobre la cara fosca del ral·li— es mostra escèptic cada vegada que parla del tema, però confia que tard o d'hora algú aturi el que ell qualifica de «barbàrie» i conclou la conversa tot demanant: «¿Vostè s'imagina que els saharis organitzessin una cursa amb camells a través d'Europa? Jo no». Ni nosaltres. □

